

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

00047

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2556/

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	5 S.A. 2555	22	7913	5

ออยเรื่อง
เมืองล้านนา
ปีที่ ๑๔

วันเวลาของ “รถถีบโบราณ”

อดีตที่ย้อนกลับมาค้น

รถจักรยานโบราณหรือที่คนเมืองเรียกว่า “รถถีบเฒ่า” พาหนะสำคัญในการสัญจรของคนเมืองเมื่อราว 50 ปีก่อน รถถีบได้เข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตคนเมืองเชียงใหม่เมื่อครั้งที่บ้านเมืองมีความเจริญ มีเส้นทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ขึ้นมาถึงเชียงใหม่ การค้าขายและขนส่งสินค้าระหว่างเชียงใหม่กับกรุงเทพฯ จึงมีมากขึ้น

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ 5 S.A. 2555	ปีที่ 22	ฉบับที่ 7913	หน้า 5
---	------------------------------	--------------------	------------------------	------------------

ก่อนปี พ.ศ.2470 ชาวเมืองเชียงใหม่ยังนิยมการเดินทางด้วยเท้า และการใช้เกวียนในการเดินทางเพื่อค้าขายกับคนต่างถิ่น รถจักรยานจึงเป็นพาหนะของคนที่มีฐานะ ในสมัยนั้นรถจักรยานมีไม่กี่คันในเชียงใหม่ จนเวลาผ่านไปรถจักรยานเริ่มมีจำนวนมากขึ้น เพราะสะดวกและใช้ขี่ไปไหนมาไหนได้อย่างรวดเร็ว ถึงแม้ว่าสนนราคาในขณะนั้นจะค่อนข้างแพงก็ตาม

เรื่องราวของจักรยานหรือรถถีบ เริ่มต้นในสยามประเทศเมื่อร้อยกว่าปีก่อน หลังจากที่เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ ได้ทางเดินทางไปยังประเทศอังกฤษเพื่อเจรจาความเมืองในฐานะทูตพิเศษแล้ว หลังเสร็จสิ้นภารกิจ ท่านยังได้ถือโอกาสเดินทางดูงานของประเทศต่างในยุโรป และการเดินทางไปในครั้งนั้นเอง ท่านได้นำยานพาหนะชนิดใหม่ที่ยังไม่มีชื่อเรียกเป็นภาษาไทยใส่เรือเดินทางกลับมาด้วย ไม่นานนัก เจ้ายานพาหนะคันนี้ก็เริ่ม

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	- 5 S.A. 2555	22	7913	5

เป็นที่คุ้นเคยของชาวสยามและต่อมาก็เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย จนถึงมีการประกาศใช้ชื่อเรียกกันว่า "ไตรศิเคอล" "ไบซิบอล" "ทวิจักรยาน" "รถถีบ" "จักรยาน" กระทั่ง ก.ศ.ร. กุหลาบเสนอให้ใช้เรียกยานพาหนะนี้ว่า "Bicycle"

เมื่อรถจักรยานเข้ามาแพร่หลายอยู่ในเชียงใหม่ บทบาทสำคัญของเกวียนจึงเริ่มหมดไป จนในระยะหลังทางราชการจึงได้มีการประกาศห้ามนำเกวียนเข้ามาใช้บนถนนในเชียงใหม่ ซึ่งสาเหตุคาดว่าน่าจะเป็นเพราะมูลวัวที่ถ่ายลงบนถนนในเชียงใหม่ทำให้ชาวบ้านเกิดความเดือดร้อน

ก่อนปี พ.ศ.2500 รถจักรยานในเชียงใหม่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ว่ากันว่ามีจำนวนมากกว่าหนึ่งแสนคัน แทบทุกบ้านไม่ว่าจะร่ำรวยยากจนจะต้องมีรถจักรยานอย่างน้อยบ้านละหนึ่งคัน จนเมื่อรถ

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

00047

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2556/

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ - 5 S.A. 2555	ปีที่ 22	ฉบับที่ 17913	หน้า 6
---	--------------------------------	--------------------	-------------------------	------------------

มอเตอร์ไซด์เข้ามาแพร่หลายในเชียงใหม่เพราะสามารถวิ่งได้อย่างรวดเร็ว
และไม่ต้องออกแรงในการปั่น จึงทำให้ผู้คนหันมาใช้รถมอเตอร์ไซด์กัน
มากขึ้น บางคนถึงกับทิ้งรถจักรยานแล้วหันมาซื้อรถมอเตอร์ไซด์ บทบาท
และความสำคัญของรถจักรยานจึงหมดไปจากสังคมเมืองของเชียงใหม่
แต่ตามหมู่บ้านในชนบทที่ห่างไกลยังคงนิยมใช้รถจักรยานกันอยู่

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	5 S.A. 2555	22	7913	5

ปัจจุบันแทบจะกล่าวได้ว่า รถจักรยานโบราณที่เคยมีใช้อย่างมากมายในสมัยนั้นแทบจะหายากแล้ว นับตั้งแต่รถยนต์ไฮโดรคาร์บอนเข้ามา มีบทบาททำให้โรงงานที่ผลิตรถจักรยานโบราณไม่ได้ทำการผลิตอีกต่อไป จะคงเหลือแต่เฉพาะที่ชาวบ้านซื้อมาขี่เท่านั้น ด้วยความคลาสสิกและรูปทรงที่ออกแบบมาอย่างสวยงามผนวกกับคุณค่าของการที่เคยใช้ปั่นรับใช้ผู้คนมาแต่อดีตร่วม 50 ปี จึงทำให้วันนี้ บทบาทและความสำคัญของรถจักรยานโบราณหรือรถถีบเก่าของคนเมืองเริ่มกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง ด้วยสำนึกที่ดีและต้องการที่จะอนุรักษ์รถจักรยานโบราณเหล่านี้ไว้เป็นมรดกสำหรับลูกหลาน จึงเป็นจุดกำเนิดของชมรมอนุรักษ์รถถีบโบราณเชียงใหม่ 1998 เพื่อเป็นการอนุรักษ์รถจักรยานโบราณไว้ไม่ให้สูญหาย นอกจากนั้นยังเป็นการส่งเสริมให้ลูกหลานหันมาใช้รถจักรยานเป็นพาหนะและถือว่าการปั่นจักรยานเป็นการออกกำลังกายไปในตัวด้วย

จักรยานหรือรถถีบ เคยผ่านช่วงเวลาอันรุ่งโรจน์มากกว่า 50 ปี มีจักรยานจากต่างแดนหลากหลายยี่ห้อให้เลือกซื้อหาทั้ง ราล์ฟ ฮัมเบอร์ ฟิลิปส์ ชันบีม เฮอร์คิวลีส บีเอสเอ จนถึงยุครุ่นใหม่ล่าสุดอย่าง “เฟสสัน” ช่วงเวลาหนึ่งจักรยานเหล่านี้กลายเป็นของล้ำสมัย ถูกซุกซ่อนอยู่ในซอกมุมของบ้านปล่อยให้ฝุ่นจับ ฝุ่นพุ้งไปตามกาลเวลา

ปัจจุบันรถจักรยานโบราณกำลังจะกลายเป็นของหายากแล้ว รถยนต์ไฮโดรคาร์บอนเข้ามา มีบทบาทสำคัญต่อสังคมเมืองเชียงใหม่ที่มีแต่ความรีบเร่ง จนทำให้ผู้คนหลงลืมภาพชีวิตของคนเมืองเมื่อในอดีตกว่า 50 ปีที่ผ่านมา แม้ว่ารถจักรยานโบราณจำนวนมากจะถูกนำไปขายยังตลาดวัวหรือถูกทอดทิ้งไว้บนยั้งข้าว แต่วันนี้คุณค่าและความสำคัญของรถจักรยานโบราณเหล่านี้กำลังได้รับการทวนรำลึกขึ้นอีกครั้ง แม้ว่าจะเป็นเพียงคนกลุ่มน้อยก็ตาม หากแต่นี่คือจุดเริ่มต้นที่กำลังจะก้าวเดินบนวิถีทางของงานอนุรักษ์มรดกของคนเมืองต่อไปในอนาคต

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakrapong@chiangmainews.co.th